

DOBRI LJUDI

Dr. Purnima Devi Barman: Djevojčica koja je pjevala pticama

Dr. Purnima Devi Barman

Goran Šimac • 24/10/2023 u 06:36 •

Veliki pobočnik ili velika pobočnica ili engleski The greater adjutant ili pak latinski *Leptoptilos dubius* je velika ptica iz obitelji roda. Golema, štrkljasta, gole glave i vrata, blijedih očiju i tamnosivih krila, kako je opisuju, spada među najugroženije ptice na svijetu. U zadnje vrijeme nešto manje ugrožena populacija je narasla – jer ugrozu je umanjila i ptice spasila od iščeznuća indijska biologinja dr. Purnima Devi Barman i njezina vojska od preko 10 tisuća žena i još više stotina volontera.

Dr. Purnima Devi Barman je žena iz Assama, siromašnog dijela Indije, gdje se malo mari za prava žena, a još manje za prava divljih ptica koje se u nedostatku hrane okupljaju na brdima smeća, te grade gnijezda od otpada po stupovima i krovovima. U rubriku *Dobri ljudi* dospjela je zbog nevjerojatne predanosti boljitku cijele zajednice i divljih životinja: svoj je život, vrijeme, znanje, energiju i novac usmjerila za postizanje gore navedenih ciljeva: **spas ugroženih vrsta i bolju integraciju žena u indijsko društvo**. Osim ptica, žena i drugih u Indiji, njezino zalaganje i dobročinstva su zamjetili i u svijetu, pa je dobila niz velikih međunarodnih priznanja za svoje djelovanje, među ostalim i titulu *Šampionka Zemlje* koju Ujedinjeni narodi dodjeljuju za iznimna postignuća u djelokrugu zaštite okoliša i ekologije, *Zeleni Oscar (nagradu Whitley)* itd.

Dr. Purnima Devi Barman

Pripala joj je i *Nari Shakti Puraskar*, godišnja nagrada koju dodjeljuje Ministarstvo za razvoj žena i djece indijske vlade pojedinim ženama ili institucijama koje rade na osnaživanju žena – najviša civilna nagrada za žene u Indiji.

Ali kako to da je naša junakinja **dr. Purnimi Devi Barman** dogurala do takvih priznanja preko mršavih ptica? Kako kaže, bila je još mala djevojčica kada je razvila ljubav prema rođi, ptici koja je postala njezina životna strast.

Jedan posto preživjelo ljude

U dobi od pet godina, Barman je poslana živjeti s bakom na obale rijeke Brahmaputra u indijskoj državi Assam. Odvojena od roditelja i braće i sestara, djevojčica je postala tužna i neutješna zbog odvojenosti od obitelji. Kako bi joj odvratila pozornost i utješila je, njena baka, poljoprivrednica, počela ju je voditi na obližnja rižina polja i močvare kako bi je naučila o pticama koje tamo žive.

-Vidjela sam rode i mnoge druge vrste. Naučila me pjesmama o pticama. Zamolila me da pjevam za čaplje i rode. Zaljubila sam se u ptice – pojasnila je **Barman**, biologinja divljih životinja koja je velik dio svoje karijere posvetila spašavanju ugrožene velike rode pobočnice, druge najrjeđe vrste roda na svijetu.

Obično ptice pjevaju ljudima. Ovo je rijedak slučaj da jedna djevojčica pjeva pticama. Već i na simboličnoj razini, kada netko pjeva pticama, moglo se očekivati kako će mu život biti usmjeren u činjenju dobročinstava.

Dvije rode – velike pobočnice

Danas u svijetu postoji **manje od 1200** odraslih ptica te vrste, što je **manje od od 1 posto koliko ih je bilo prije nepunih sto godina**. Ljudi su svojim bezumljem uspjeli pobiti gotovo cijelu vrstu. Dramatično smanjenje njihove populacije djelomično je potaknuto uništavanjem njihovog prirodnog staništa. Močvare u kojima rode uspijevaju su isušene, zagađene i degradirane, zamijenjene zgradama, cestama i tornjevima mobilne telefonije – posljedice urbanizacija ruralnih područja. Močvare su prirodno stanište najraznolikijih zajednica životinjskog i biljnog svijeta, ali diljem svijeta nestaju tri puta brže od šuma zbog ljudskih aktivnosti i globalnog zagrijavanja.

Nakon što je stekla magisterij iz zoologije, Barman je započela doktorat na temu velike pobočnice. No, vidjevši kako se stravično smanjio broj ptica u zavičaju – ptica s kojima je odrasla, odlučila je odgoditi svoje doktoriranje i akademsko usavršavanje s teoretskim aktivnostima konkretnim radom u stvarnosti, te se usredotočila na održavanje vrste na životu. Započela je svoju kampanju za zaštitu roda 2007. godine, fokusirajući se na sela u Assamovom okrugu Kamrup gdje su ptice bile najviše koncentrirane – i najmanje dobrodošle.

-Tamo su na rode krivo gledali jer su preživljavale jedući lešine, te su u gnijezda donosile kosti i mrtve životinje – na stabla koja se gnijezde, a od kojih mnoga rastu u ljudskim vrtovima, te se u njima taloži smrdljivi izmet. Životinje su visoke oko 1,5 metar, s rasponom krila do 2,4 metra i seljani bi često radije posjekli drveće u svojim dvorištima nego dopuste rodama da se ugnijezde u njima. Ptica je bila potpuno krivo percipirana. Smatrali su je lošim znakom, nagovještajem loše sreće i čak prijenosnicima bolesti – kako priča **Barman**, koja je i sama bila predmet izrugivanja i ismijavanja zbog pokušaja spašavanja gnjezdećih kolonija.

Jedna roda

Sukob između ljudi i divljih životinja jedna je od glavnih prijetnji vrstama divljih životinja, navodi se u izvješću Svjetskog fonda za prirodu i Programa **Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP)** iz 2021. Ovaj sukob može imati nepovratan utjecaj na ekosustave koji podržavaju sav život na Zemlji. Desetljeće UN-a o obnovi ekosustava pruža priliku za mobiliziranje globalne zajednice za ponovno uspostavljanje ravnoteže u odnosu između ljudi i prirode.

Vojska koja čini dobro

Kako bi zaštitila rodu, Barman je znala da mora promijeniti uvriježeno mišljenje ljudske lokalne zajednice o toj ptici, lokalno poznate kao “hargila” na asamskom (što znači “gutač kostiju”), pa je došla ideju da angažira one koje će prve reagirati : mobilizirala je grupu seoskih žena da joj pomognu.

Glagol *mobilizirati* nije ovdje slučajno upotrijebljen: uskoro je osnovala grupu žena koju je vojnom terminologijom nazvala „**Hargila Army**”. Danas ta dobrotovorna vojska u svojim redovima **ima preko 10.000 žena ‘vojnkinja’** koje su stale u obranu života roda. One štite mjesta za gniježđenje, rehabilitiraju ozlijeđene rode koje su pale iz gnijezda i organiziraju proslave i ‘babinje’ kako bi proslavili dolazak novorođenih ptica.

Došlo je dotle da se, umjesto da bude omražena i neželjena, ova roda sada pojavljuje kao cijenjeni subjekt u narodnim pjesmama, pjesmama, festivalima i predstavama.

Nije stalo na tome, dr. Barman je također pomogla da se ženama osiguraju tkalački stanovi i pređa kako bi mogle kreirati i prodavati tekstil ukrašen motivima **hargile** (rode). Ovo poduzetništvo ne samo da širi svijest o ptici, već također doprinosi financijskoj neovisnosti žena, povećavajući njihovu egzistenciju i usadujući ponos i osjećaj važnosti njihova rada na spašavanju rode.

'Vojska' za spašavanje roda na 'postrojavanju'

Otkako je dr. Barman pokrenula svoj program očuvanja roda, broj gnijezda u selima Dadara, Pachariya i Singimari u okrugu Kamrup porastao je s **28 na više od 250**, što ovo čini najvećom kolonijom za razmnožavanje velikih pobočnica ili ađutantica na svijetu.

Nije stala na tome: dr. Barman je krenula s novim zanimljivim projektom, svojevrsne društvene stanogradnje za društvo roda. Godine 2017. je smislila i potakla gradnju visokih platformi za gniježđenje od bambusa kako bi ugrožene ptice tamo sigurno i nesmetano od divljaka ljudi izlegle svoja jaja. Njezin trud bio je

nagrađen nekoliko godina kasnije kada su se na tim eksperimentalnim platformama izlegli prvi ptići: rode su se uselile u nove društvene stanove.

I novi stanari se nisu morali upisivati u vladajuću stranku kako bi dobile priliku za nešto jeftiniji stan niti otplaćivati tobože povoljne lihvarske kredite bankarsko-političko-građevinskoj mafiji za tzv. poticajnu stanogradnju.

Dr. Barman nije stala sa svojim projektima na gradnji stanova za rode. Jasno je kako nikakvi stanovi neće donijeti neki posebni boljitak za zajednicu ako su sagrađeni na brzinu, nekvalitetno, zbrda-zdola i na neprikladnim mjestima, bez poticajnog i valjanog okoliša ugodnog za život, te bez prilike za dostojno življenje. Tako je došla na ideju kako treba zaštititi postojeća i obnoviti uništena ptičja staništa.

Sadnja dobrote

Tu je uskočila *Vojska Hargile* te je pomogla lokalnim zajednicama da posade 45.000 sadnica u blizini stabala na kojima se rode gnijezde i u močvarnim područjima u nadi da će time održati buduću populaciju roda. Nije se stalo: svake godine se planira posaditi još najmane 60.000 sadnica. Dobrota se *sadi* konkretnom sadnjom drveća. Žene također provode akcije čišćenja na obalama rijeka i u močvarama kako bi uklonile plastiku iz vode i smanjile onečišćenje.

Dr. Barman i njezina 'vojska'

-Pionirski rad dr. Purnima Devi Barman na očuvanju roda osnažio je tisuće žena, stvorio poduzetnice i poboljšao svima život i pritom vratio rodu s ruba izumiranja. Rad dr. Barman pokazao je da se sukob između ljudi i divljih životinja može riješiti na dobrobit svih. Isticanjem štetnog utjecaja koji je gubitak močvara imao na vrste koje se na njima hrane i razmnožavaju, ona nas podsjeća na važnost zaštite i obnove ekosustava. – rekla je Inger Andersen, izvršna direktorica UNEP-a, prilikom dodjele nagrade **Šampionka Zemlje**.

Skromna kakva jest, dr. Barman je na sve te nagrade i priznanje rekla kako je jedna od njezinih najvećih nagrada bio osjećaj ponosa koji je usađen u vojsku Hargila i nada se da će njihov uspjeh nadahnuti sljedeću generaciju zaštitnika prirode da slijede svoje snove.

-Biti žena koja radi na očuvanju prirode u društvu kojim dominiraju muškarci je izazovno, ali *Hargila Army* je pokazala kako žene mogu napraviti razliku – zaključila je **dr. Purnima Devi Barman**.

A **dr. Purnima Devi Barman** je ponajprije pokazala kako jedan dobar pripadnik ljudske vrste – **samo jedan** – može stvoriti nebrojena i nesagledivo dobra čuda.

Dr. Purnima Devi Barman

****Tekst je realiziran uz pomoć sredstava iz Projekta poticanja novinarske izvrsnosti 2023. – Agencije za elektroničke medije.***